

Історія села Самостріли

Село Самостріли розташоване на мальовничій околиці, де протікає річка Стави, притока річки Прип'ять. Перша писемна згадка датується 1240 роком. Походження назви від староукраїнського слова „самостріл” - той, хто не законно володіє зброєю. Друга версія, що назва походить від "самостріл, стріломет"- лук спеціальної конструкції, виготовленням якого займалися жителі села. Є ще одна версія, що свою назву село отримало від "самостріл". Це назва воїна - захисника, якого зображували на гербі Київщини.

Колись село називалося Погорільці. Його знищили війська Ярослава Мстиславовича. Село поступово відбудовувалося, а селяни відстоювали свою незалежність у боротьбі з ворогом. З тих пір воно дістало назву Самостріли, ті що завзято відстрілювалися.. У 1629 році у селі нараховувалося 60 домів. Географічне розсташування села здавна було сприятливе для поселення людей та господарської діяльності.

У давні часи село належало відомим волинським родам та входило до Межиріцького повіту. Власниками цих земель були князі Корецькі, пізніше власниками села стали - Чарторійські, Глібовичі, Лещинські, Любомирські. Наприкінці XVIII століття село було продано князям Малинським.

У XIX столітті самострілівський маєток розквітає. Його власником був досвідчений поляк Вацлав Борейко. У 1789 році він отримав село у спадок від батька. Вацлав Борейко захоплювався садівництвом та ботанікою. Крім цього він мав передові суспільні погляди, спілкувався з багатьма культурними діячами. Борейко істотно впливав на політичне та громадське життя Волинського краю.

У Самострілах Вацлав Борейко заклав знаменитий ботанічний сад, розумно використовуючи горбисту місцевість, річки і ставки. В саду були представлені, як фруктові, так і декоративні, екзотичні породи дерев.

У 1805 році село відвідала княгиня Ізабелла Чарторійська. Подорожуючи Поділлям, вона спеціально заїхала сюди, щоб оглянути знаменитий сад. Історія парку не минула безслідно. Після смерті Борейка, маєток було продано. Найцінніше, що в ньому залишилося, це був ботанічний сад. У 1880 році від саду залишилися лише окремі дерева. Проте навіть у 1950 роках тут траплялися окремі дерева, які ще довго будили увагу місцевих жителів. Сьогодні про сад мало хто пам'ятає.

З 1816 – 1846 рік в селі діяла суконна фабрика, на якій було зайнято до 30 робітників.

Багато старожилів пам'ятає великий ставок. На ньому був водяний млин.

Село Самостріли було багатонаціональним. Тут мешкали українці, поляки, німці, євреї та люди інших національностей. Про міграцію населення говорять прізвища - Забужки, Мазури, Гроуди, Борейки та інші. Можливо саме з паном приїхала частина челяді з Польщі.

Перший храм був побудований у XVI- XVII ст., а на початку XIX століття побудували нову дерев'яну церкву. Вона була зведена у 1816 році за кошти парафіян. Церкву назвали на честь Покрови Пресвятої Богородиці. У ній збереглися окремі ужиткові речі давнього часу, а також чудовий волинський іконопис доби барокко. Усе це засвідчує про духовність крмян.

Під час прокладання у волинському краї поштового тракту в селі було розсташовано поштову станцію. Всі, хто в'їздив до Волині мандрували через село. Свого часу (у 1846 році) тут побував і Тарас Шевченко.

У 1905 році маєток купив купець Іван Ахтанін. Купець Ахтанін мав власність і в інших селах краю. У Самострілах тривалий час жила його дочка Антоніна Гроуда. У 1940 році вона навіть була головою сільради.

У другій половині XIX століття село стало заможнішим. Серед місцевого населення були не тільки селяни - хлібороби, але і робітники, службовці. Крім хліборобства, мешканці села займалися і млинарством, садівництвом, бджільництвом. Працювали також на глиняному кар'єрі і поштової станції.

У 1920 році за Ризьким мирним договором територія Самостріл відійшла до складу Польщі.

На початку XX ст. радикальним чином обличчя села змінила столипінська земельна реформа. Багатші селяни зводили нові будівлі, закладали сади, засновували хутірські господарства.

А з приходом радянської влади, почалося виселення багатших селян. В Сибір, Казахстан вислано 9 сімей: Жадинця Андрія, Підстригача Степана, Смикало Івана, Криворучко Дмитра, (він там помер) Шульги Ганни та інші.

У 1920 – 1921 рр. заснована перша початкова 4-х класна школа. У школі навчалось до 50-ти учнів. Більшість дітей ходили до школи лише взимку, коли закінчувалися польові роботи. У польській школі працювали 2 вчительки: дочка місцевого священника Марія Качуровська викладала читання, математику; вчителька з Даничева викладала один урок польської мови.

В роки голодомору 1932 – 1933 рр. в село приходило багато людей на роботу, які працювали цілий день за хліб.

В 1940 році створено перший колгосп, головою якого був Шепітько Ю.Г. Селяни Самостріл об'єднались у сільськогосподарську артіль ім. Тимошенка. А з 1959 року колгосп носив назву імені Шевченка. Колгоспники мають орні землі, сіножаті і пасовища. Підзолисті, сіроземі і чорноземі ґрунти давали хороші врожаї. На тваринницьких фермах знаходилось сотні корів, овець, свиней.

Війна 1941 – 1945 років торкнулася і жителів Самостріл. Через село проходили великі колони німецьких машин, танків, німецька армія. В селі були зосереджені сили національного опору ОУН-УПА. Тут діяв загін Чорномора і Вихора.

На фронтах Великої вітчизняної війни воювали 70 чоловік. 18 з них загинули. За бойові заслуги 45 воїнів нагороджено орденами і медалями. В селі стоїть пам'ятник загиблим у роки війни.

Після війни завдяки наполегливій праці жителів села, село відродилось і розбудувалось. В 1958 році розпочато будівництво нової школи. А в 1961 школа переходить в нове приміщення, яке функціонує понад 40 років.

Багато гарних вчителів працювало в Самострілівській восьмирічній школі. У різні часи там працювало багато творчих особистостей. Серед них Черниш Г.О., Поліщук О.В., Артемчук М.А., Макарик Г. Й, Момот Г.А., Довмат О. Ф., Шепітько В.Й, Сапожник О.М. та ін. Окремі наші односельчани були в Просвіті.

В 1963 році через центр прокладена сошейна дорога.

Протягом 70-80-х рр. існування колгоспу люди здобувають високих врожаїв. Колгосп стає одним із кращих в районі. 52 колгоспники нагороджені ювілейною

медаллю „За доблесну працю”, зростають культурні і духовні потреби населення. До їх послуг Будинок культури на 325 місць, бібліотека, фельдшерсько-акушерський пункт, відділення зв'язку. В 1984 році збудований дитячий садок, де виховувалось 40 дошкільнят, працювали досвідчені вихователі.

В 2002 році в селі діють: ТОВЗ „Астрея” – керівник Баланчик Надія Степанівна;

ТОВЗ „Клас” – керівник Бондар Леонід Олександрович.

74 особи мають власні земельні ділянки.

Торгівельне обслуговування населення здійснюють 2 магазини: „Продукти”, „Оленка”. Функціонує Будинок культури, публічно-шкільна бібліотека, загальноосвітня школі I-II ст., де навчається 65 учнів, працює 11 досвідчених вчителів.

Ось в такій звичайній сільській школі в різні часи навчалися близько 20-ти майбутніх вчених та науковців.

Люди самі пишуть історію своєї землі. Село Самостріли дало Україні багато спеціалістів, вчених, котрі в різні роки зробили неоціненний внесок до вітчизняної науки, а імена деяких з них стали відомими в наукових колах далеко за межами України: Володимир Липський, Ярослав Підстригач, Ярослав Поліщук, Анатолій Криловець, Володимир Свистонюк, Олександр Чемирис, Олександр Зима, Оксана Забужко.